



## НАКАЗ

### Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України

м. Київ

№ 1

04 січня 2022р.

#### Про затвердження Доктрини територіальної оборони

Відповідно до частини третьої статті 18 Закону України  
“Про основи національного спротиву” **н а к а з у ю:**

1. Затвердити Доктрину територіальної оборони, що додається.
2. Наказ довести згідно з розрахунком доведення.

Верховний Головнокомандувач  
Збройних Сил України



Володимир ЗЕЛЕНСЬКИЙ



**ВКП 3-00(65).01**

## **ДОКТРИНА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ**



**ГРУДЕНЬ 2021 РОКУ  
ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:  
обмежень для розповсюдження немає  
КОМАНДУВАННЯ СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ  
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**



Прим.№ \_\_\_\_\_

## ВКП 3-00(65).01

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Верховного Головнокомандувача  
Збройних Сил України

“ 4 ” січня 2022 року № 1

# ДОКТРИНА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Військова керівна  
публікація органам  
управління сили і засоби,  
яких залучаються до  
виконання завдань  
територіальної оборони  
щодо організації  
підготовки та ведення  
територіальної оборони

**ГРУДЕНЬ 2021 РОКУ**  
**ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:**  
обмежень для розповсюдження немає  
**КОМАНДУВАННЯ СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ**  
**ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

1  
ЗМІСТ

	ЗМІСТ	
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	
	ВСТУП	
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	
I	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	
II	ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ	
1	Планування територіальної оборони	
2	Розвиток територіальної оборони та забезпечення її функціонування	
3	Підготовка сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони	
4	Участь в заходах оперативного обладнання території	
III	ОСНОВИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ	
1	Основи розгортання територіальної оборони	
2	Основи виконання завдань територіальної оборони	
IV	ОСНОВИ КЕРІВНИЦТВА ТА ВЗАЄМОДІЇ СИЛ І ЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ	
1	Основи керівництва територіальною обороною	
2	Основи взаємодії сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони	
V	ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ І ЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ	
1	Розвідувальне забезпечення	
2	Логістичне забезпечення	
3	Медичне забезпечення	
4	Морально-психологічне забезпечення	
5	Підтримка сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони	
VI	Стратегічні комунікації	
VII	Цивільно-військове співробітництво	
Додатки:		
1	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	
2	ДЛЯ НОТАТОК	

**ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ**

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочується
ДРС	диверсійно-розвідувальні сили
ДКВСУ	Державна кримінально-виконавча служба України
ДПСУ	Державна прикордонна служба України
ДССЗЗІУ	Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України
ДССТ	Державна спеціальна служба транспорту
ЗС України	Збройні Сили України
НГУ	Національна гвардія України
НЗФ	незаконні збройні формування
НПУ	Національна поліція України
ОВТ	озброєння та військова техніка
СБУ	Служба безпеки України
СлСОУ	Служба Судової охорони України
ТрО	територіальна оборона
УДОУ	Управління державної охорони України
ЦВС	цивільно-військове співробітництво

В умовах постійної воєнної загрози національній безпеці України, дисбалансу воєнних потенціалів України та Російської Федерації та дефіциту ресурсів захист суверенітету і територіальної цілісності України вимагає надання обороні України всеохоплюючого характеру, зокрема використання всіх наявних спроможностей держави та громадянського суспільства з відсічі збройної агресії, який можливо реалізовувати через ефективну територіальну оборону як складову національного спротиву.

На сьогодні, створене нормативне підґрунття нової територіальної оборони України передбачає глибоке переосмислення її ролі та місця в загальній системі оборони держави, чітку пріоритезацію завдань територіальної оборони в залежності від регіону та раціональний розподіл наявних ресурсів у ході їх виконання.

За таких умов, визначальними будуть спроможності складових територіальної оборони до швидкого розгортання і оборони території до моменту створення угруповань військ (сил), ведення асиметричних, непрямих дій використовуючи мобільність, маневреність та знання місцевості, насамперед у прикордонних регіонах, та завдання противнику неприйнятних втрат в особовому складі та техніці, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України.

В інших регіонах держави, з урахуванням практичного досвіду ведення територіальної оборони у 2014-2015 роках, пріоритетними завданнями будуть спроможності до швидкого реагування на будь-яку кризову ситуацію, забезпечення безпечного функціонування органів державної влади та захист населення.

Саме тому, створення Сил територіальної оборони як окремого роду сил Збройних Сил України та закріплення на законодавчому рівні їх провідної ролі в організації територіальної оборони вимагає комплектування керівних посад в органах управління та у військових частинах територіальної оборони ініціативними командирами-лідерами, здатними забезпечити виконання всього спектру бойових (спеціальних) завдань у складних, іноді непередбачуваних, умовах та завдань щодо цивільного захисту населення.

В цьому контексті, стовідсоткове комплектування військових частин територіальної оборони резервістами територіального резерву з одночасним створенням загальнодержавної дієвої мотиваційної системи служби у військовому резерві є вкрай важливим аспектом.

Значною перевагою, яку нова система територіальної оборони надає патріотично налаштованим громадянам України, є можливість у цивільному статусі реалізувати конституційне право щодо захисту своєї Вітчизни шляхом набуття членства в добровольчих формуваннях територіальних громад. Законодавче унормування їх діяльності забезпечує юридичний статус добровольців, які підписали відповідний контракт, та у правовому полі реалізує принципи всеохоплюючої оборони держави.

Доктрина територіальної оборони визначає основи її підготовки та введення. Вона ґрунтується на досвіді застосування сил і засобів складових сил безпеки і сил оборони, здобутому в ході проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на Сході України, спирається на світовий досвід ведення воєнних (бойових) дій у сучасних збройних конфліктах та враховує досвід організації територіальної оборони в провідних країнах світу.

## ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

**Взаємосумісність** – здатність діяти спільно, ефективно і продуктивно для досягнення тактичних, оперативних і стратегічних спільних цілей.

**Всеохоплююча оборона України** – це комплекс заходів, основний зміст яких полягає у: превентивних діях та стійкому опорі агресору на суші, на морі та в повітряному просторі України, протидії в кіберпросторі та нав'язуванні своєї волі в інформаційному просторі; використанні для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства (воєнного, політичного, економічного, міжнародно-правового (дипломатичного), духовного, культурного тощо); застосуванні всіх форм і способів збройної боротьби з агресором, зокрема асиметричних та інших дій для оборони України, з дотриманням принципів і норм міжнародного права.

**Військово-сухопутна зона** – територія, що включена до відповідної зони (окремого військово-сухопутного району) відповідальності органу військового управління ЗС України та визначається згідно з військово-адміністративним поділом території України для врахування під час організації підготовки ТрО та виконання завдань ТрО.

**Добровольче формування територіальної громади** – воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань ТрО в межах території відповідної територіальної громади.

**Зона ТрО** – частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної військово-сухопутної зони та межі якої збігаються з адміністративними межами Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя.

**Керівництво ТрО** – цілеспрямована діяльність визначених відповідно до Закону України “Про основи національного спротиву” посадових осіб щодо реалізації наданих їм повноважень з організації заходів підготовки ТрО та виконання завдань ТрО.

**Керівник зони ТрО** – Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голова обласної державної адміністрації, голова Київської, Севастопольської міської державної адміністрації (керівник відповідної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення).

**Керівник району ТрО** – голова районної державної адміністрації (керівник районної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення).

**Керівник штабу зони ТрО** – командир бригади Сил ТрО ЗС України.

**Керівник штабу району ТрО** – командир батальйону Сил ТрО ЗС України.

**Кризова ситуація воєнного характеру** – загострення регіональної або міжнародної воєнно-політичної обстановки, за якої порушуються нормальні воєнно-політичні відносини на певній території або в державі в цілому, вичерпуються можливості врегулювання спірних питань мирними засобами і підвищується рівень реальної загрози застосування воєнної сили, що вимагає використання оперативних та ефективних механізмів державного управління для запобігання ескалації або стримування збройної агресії.



**Національний спротив** – комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України;

**Органи управління силами і засобами, які залучаються до виконання завдань ТрО** – Генеральний штаб ЗС України, Командування Сил ТрО ЗС України, регіональні органи військового управління Сил ТрО ЗС України, органи управління інших складових сил безпеки та сил оборони, у підпорядкуванні яких перебувають сили і засоби, що залучаються до виконання завдань ТрО, штаби зон (районів) ТрО.

**Підготовка громадян України до національного спротиву** – сукупність заходів, які здійснюються державними органами та органами місцевого самоврядування з метою формування патріотичної свідомості та стійкої мотивації, набуття ними знань та практичних вмінь, необхідних для захисту України.

**Розвиток ТрО** – комплекс заходів, що проводиться для набуття (підтримання) спроможностей складових ТрО для адекватного і своєчасного реагування на реальні і потенційні загрози Україні у воєнній сфері.

**Район ТрО** – частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної зони територіальної оборони України та межі якої збігаються з адміністративними межами району у складі Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя.

**Система управління ТрО** – сукупність ієрархічно і функціонально пов'язаних органів управління, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань ТрО, пунктів управління і комунікаційних та інформаційних систем, що задіяні в управлінні ТрО.

**Сили і засоби, які залучаються до виконання завдань ТрО** – визначені планувальними документами ТрО сили і засоби сил безпеки та сил оборони.

**Сили ТрО ЗС України** - окремий рід сил ЗС України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань ТрО.

**Спроможність** – кількісні та якісні показники, що характеризують здатність органів військового управління (органів управління), військових частин (органів, загонів, підрозділів) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони виконувати покладені на них завдання щодо оборони держави і відбиття збройної агресії проти України з урахуванням наявних можливостей держави та відповідно до встановлених стандартів.

**ТрО** – система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій.

**Штаб зони ТрО** – постійно діючий орган управління ТрО в межах відповідної зони ТрО, який підпорядкований керівнику зони ТрО.

**Штаб району ТрО** - постійно діючий орган управління ТрО в межах відповідного району ТрО, який підпорядкований керівнику району ТрО.

Інші терміни в цій Доктрині вживаються у значенні, наведеному інших Законах України та інших нормативно-правових актах, виданих на їх виконання.



## І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Ця Доктрина визначає роль і місце ТрО у всеохоплюючій обороні України, основи підготовки ТрО та виконання завдань ТрО, порядок організації управління, взаємодії, підтримки та забезпечення сил і засобів, які залучаються до ТрО.

2. Правовою основою Доктрини є Конституція України, закони України, акти Президента України, Верховного Головнокомандувача ЗС України, Кабінету Міністрів України з питань національної безпеки і оборони України, а також міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

3. Метою ТрО, як складової частини національного спротиву, є надання обороні України всеохоплюючого характеру та використання для відсічі агресії проти України всього потенціалу держави і суспільства шляхом застосування всіх форм і способів збройної боротьби з агресором, зокрема асиметричних (непрямих) та інших дій для оборони України для завдання противнику неприйнятних втрат в особовому складі та техніці, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України.

### 4. Завданнями ТрО є:

своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення на визначеній місцевості до моменту розгортання в межах такої території угруповань військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройній агресії проти України;

участь у посиленні охорони та захисті державного кордону;

участь у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій;

участь у підготовці громадян України до національного спротиву;

участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління;

участь в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України та об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення, районного у містах рад, сільських, селищних, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

забезпечення умов для стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил) або їх перегрупування;

участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій;

участь у забезпеченні заходів громадської безпеки у населених пунктах;

участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;

участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника).

5. У разі виявлення тенденцій до загострення або ознак загострення воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки, які мають прояви найвищих ступенів небезпеки щодо використання воєнної сили з боку іншої держави (групи держав) проти України, дії або наміри якої (яких) загрожують державному суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності України, Україна вживатиме всіх заходів щодо запобігання або стримування воєнного конфлікту в поєднанні з комплексом заходів всеохоплюючої оборони.

Умовами, за яких розгортається ТрО, є:

окупація іншою державою (групою держав) окремих територій України або розв'язання збройного конфлікту на території України або втягнення України в міжнародний збройний конфлікт;

активізація діяльності на території України незаконних збройних формувань, підтримуваних ззовні та радикальними організаціями (антиукраїнської налаштованості) інших країн, яка спрямована на дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної ситуації в державі, порушення функціонування центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, важливих державних і воєнних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури;

перешкоджання морському судноплавству, проходу суден через Керченську протоку та демонстрації військової присутності в Чорноморській та Азовській операційних зонах;

здійснення іншими державами деструктивного кібер- та інформаційного впливу, спрямованого на підризування обороноздатності, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної обстановки, провокування міжетнічних та міжконфесійних конфліктів у державі, а також цільового дестабілізуючого впливу на її економіку, фінансовий, інформаційний сектор тощо;

виникнення надзвичайної ситуації природного або техногенного характеру.

6. ТрО ґрунтується на принципах територіальності, масовості, мінімального часу на розгортання та приведення підрозділів ТрО у готовність до дій, єдиначальності, централізації управління та децентралізації і контрольованої автономності застосування сил і засобів ТрО, активності, рішучості та безперервності ведення ТрО, наполегливості у досягненні мети ТрО, узгодженого, спільного застосування сил і засобів, залучених до ведення ТрО, безперервності взаємодії сил і засобів ТрО, всебічного врахування і повного використання моральних та психологічних факторів.

7. ТрО складається з військової, цивільної та військово-цивільної складових. Військова складова ТрО включає органи військового управління, військові частини Сил ТрО ЗС України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань ТрО.

Цивільна складова ТрО включає державні органи, органи місцевого самоврядування, які залучаються до ТрО.

Військово-цивільна складова ТрО включає штаби зон (районів) ТрО та добровольчі формування територіальних громад, які залучаються до ТрО.

8. В основу побудови ТрО закладається територіально-зональний принцип з урахуванням військово-адміністративного поділу території України, відповідно до якого сухопутна територія України поділяється на військово-сухопутні зони (окремий військово-сухопутний район).

До складу військово-сухопутних зон входять зони ТрО.

Зони ТрО поділяються на райони ТрО, які поєднують у собі декілька територіальних громад.

9. Провідна роль в організації та виконанні завдань ТрО належить Силам ТрО ЗС України, які включають: Командування Сил ТрО ЗС України, регіональні органи військового управління Сил ТрО ЗС України, бригади Сил ТрО ЗС України, батальйони зі складу бригад Сил ТрО ЗС України.

Для організації підготовки, підтримки, забезпечення та виконання завдань ТрО на постійній основі функціонують:

в органах управління сил безпеки та сил оборони, місцевих органах виконавчої влади – відповідні структурні підрозділи з питань ТрО;

у Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській, Севастопольській міських державних адміністраціях (відповідних військово-цивільних або військових адміністраціях у разі їх утворення) – штаби зон ТрО;

у районних державних адміністраціях (районних військово-цивільних або військових адміністраціях у разі їх утворення) – штаби районів ТрО.

У міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, які не зазначені цією Доктриною, заходи щодо підготовки ТрО здійснюються визначеними структурними підрозділами (посадовими особами).

10. Повноваження Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, обласних та районних рад, сільських, селищних та міських рад, органів військового управління ЗС України (Генерального штабу ЗС України, Командування Сил ТрО ЗС України, регіонального органу військового управління Сил ТрО ЗС України, інших органів військового управління ЗС України), штабів зон (районів) ТрО, керівників зон (районів) ТрО, інших складових сил безпеки та сил оборони у сфері ТрО визначаються Законами України “Про основи національного спротиву” та “Про оборону України”, а також іншими законодавчими або нормативно-правовими актами, які регламентують порядок їх функціонування.



Завдання, функції та структура штабів зон (районів) ТрО, організація їх діяльності та забезпечення в мирний час і в особливий період визначаються Типовим положенням про штаб зони (району) ТрО, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Керівник штабу зони (району) ТрО, персональний склад та особливості функціонування штабу зони (району) ТрО у відповідній зоні (районі) ТрО визначається керівником зони (району) ТрО, якому підпорядкований такий штаб.

Завдання, функції та організація діяльності добровольчих формувань територіальних громад, які залучаються до ТрО визначаються Положенням про добровольчі формування територіальних громад, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

## II. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

11. Підготовка ТрО є складовою підготовки держави до оборони і являє собою комплекс заходів, спрямованих на досягнення спроможностей сил і засобів, які сплановані до виконання завдань ТрО та забезпечення готовності території держави для гарантованого виконання ними визначених завдань ТрО.

Підготовка ТрО здійснюється постійно в мирний час та у разі настання особливого періоду, у тому числі під час дії воєнного часу.

Підготовка ТрО організовується Головнокомандувачем ЗС України через Командувача Сил ТрО України та включає: планування ТрО, розвиток ТрО та забезпечення її функціонування, підготовку сил і засобів, які залучаються до ТрО, участь у заходах щодо оперативного обладнання території.

Заходи щодо підготовки ТрО не здійснюються на тимчасово окупованих територіях України та в межах районів, де ведуться воєнні (бойові) дії.

12. Здатність сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, діяти спільно, як єдине ціле, з поєднанням з ситуаційною обізнаністю будуть ключовим перевагами над противником під час виконання завдань ТрО.

Сили і засоби, які залучаються до виконання завдань ТрО, мають досягти високого рівня взаємосумісності, що дозволить гарантовано виконувати завдання ТрО.

### 1. Планування ТрО

13. Планування ТрО організовується Генеральним штабом ЗС України та здійснюється в ході стратегічного планування застосування ЗС України, інших складових сил оборони.

Планування ТрО є важливою складовою в загальній системі заходів щодо підготовки держави та її сектору безпеки і оборони до реагування на загрози національній безпеці у воєнній сфері.

Метою планування ТрО є забезпечення готовності ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони до виконання завдань щодо своєчасного реагування, стримування та ліквідації загроз національній безпеці України у воєнній сфері.

14. Мета, основні завдання, вихідні дані та порядок організації проведення стратегічного планування застосування ЗС України, інших складових сил оборони розкрито у доктрині “Об’єднане планування”. Особливості планування ТрО на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях деталізовано у Наставні ТрО України, яка розробляється Командуванням Сил ТрО ЗС України та затверджується Головнокомандувачем ЗС України.

Основним планувальним документом ТрО, який розробляється в ході стратегічного планування застосування ЗС України, інших складових сил оборони є Зведений план ТрО України за всіма імовірними сценаріями, які потребуватимуть застосування сил безпеки і сил оборони для виконання завдань з оборони держави визначених у Стратегії воєнної безпеки України.

Зведений план ТрО України є складовою Стратегічного плану застосування ЗС України, інших складових сил оборони, його структура та зміст визначається директивою Головнокомандувача ЗС України.

15. У разі виникнення (ескалації) кризової ситуації воєнного характеру у ході безпосереднього стратегічного планування застосування ЗС України, інших складових сил оборони проводиться уточнення існуючих планувальних документів ТрО або розроблення нових з урахуванням змін воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки.

Введення в дію Стратегічного плану застосування ЗС України, інших складових сил оборони (або окремих його складових) здійснюється в разі прийняття Президентом України рішення на використання (застосування) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони. На виконання такого рішення Генеральним штабом ЗС України готується та видається наказ Головнокомандувача ЗС України про введення в дію Стратегічного плану застосування ЗС України, інших складових сил оборони (або окремих його складових).

## **2. Розвиток ТрО та забезпечення її функціонування**

16. Розвиток оперативних, бойових і спеціальних спроможностей складових ТрО – послідовний, комплексний та безперервний процес, що здійснюється з метою забезпечення здатності сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, адекватно реагувати на загрози у воєнній сфері в умовах змін безпекового середовища.

Його сутність полягає у створенні нових, позбавленні від застарілих та набутті і підтриманні існуючих спроможностей необхідних для стримування і відсічі збройної агресії, забезпечення стійкості оборони держави, підвищенні рівня взаємосумісності військової, цивільної та військово-цивільної складових ТрО у ході виконання завдань ТрО.

Розвиток ТрО планується відповідно до вимог Стратегії національної безпеки України, Стратегії воєнної безпеки України, Стратегічного оборонного бюлетеня України шляхом розроблення та реалізації відповідних загальнодержавних та відомчих програмних документів.

Напрямок зосередження основних зусиль є розвиток ТрО та її складових, який спрямований на набуття спроможностей силами і засобами, які залучаються до виконання завдань ТрО перш за все в прикордонних зонах ТрО.

17. Забезпечення функціонування складових ТрО включає: комплектування сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, персоналом; оснащення озброєнням, військовою і спеціальною технікою і їх підготовку до виконання завдань за призначенням; створення необхідних запасів матеріально-технічних та інших засобів; підтримання системи управління ТрО в постійній готовності до управління визначеними силами і засобами в ході виконання завдань ТрО; удосконалення нормативно-правової бази з питань ТрО.



18. Комплектування персоналом полягає в задоволенні потреби сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, в людських ресурсах та включає: визначення потреби в особовому складі; проведення відбору особового складу; здійснення його підготовки та призначення на посади; планування доукомплектування людськими ресурсами із запасу, у тому числі за рахунок військового резерву людських ресурсів (територіального резерву).

19. Оснащення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, озброєнням, військовою і спеціальною технікою здійснюється за рахунок надходження їх з промисловості, державних матеріальних резервів, запасів матеріально-технічних засобів, які накопичуються на базах зберігання озброєння, а також за рахунок повернення до військових частин озброєння, військової і спеціальної техніки після капітального і середнього ремонту у відповідності з діючою системою технічного забезпечення, шляхом отримання міжнародної воєнно-технічної допомоги, а також за рахунок техніки з національної економіки України в особливий період.

Підготовка озброєння, військової і спеціальної техніки до застосування полягає в плануванні та правильній їх експлуатації, зберіганні і підтриманні її у стані, який забезпечує своєчасне приведення в готовність до застосування (використання за призначенням), продовженні ресурсу, ремонті та модернізації наявних видів і зразків озброєння, військової і спеціальної техніки.

20. Створення запасів матеріально-технічних засобів для забезпечення сил і засобів, які залучаються та/або сплановані до виконання завдань ТрО, полягає у виконанні ЗС України, іншими складовими сил безпеки і сил оборони комплексу заходів у їх відомчих системах забезпечення щодо планового накопичення, утримання та поновлення (освіження).

21. Підтримання системи управління ТрО в постійній готовності до управління силами і засобами в ході виконання завдань ТрО полягає у:

досягненні органами управління, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань ТрО, спроможностей надавати та забезпечувати підтримку діяльності посадових осіб щодо керівництва ТрО в будь-якій обстановці;

підтриманні пунктів управління в постійній готовності до забезпечення роботи оперативного складу, оснащенні пунктів управління сучасними засобами електронних, комунікаційних та інформаційних систем, підтриманні системи життєзабезпечення у належному стані;

забезпеченні гнучкості та живучості електронних, комунікаційних та інформаційних систем, а також її завадозахищеності;

визначенні складу та повноважень оперативних груп, які направляються від органів військового управління (органів управління) інших складових сил безпеки і сил оборони до пунктів управління органів військового управління ЗС України.

22. Удосконалення нормативно-правової бази з питань ТрО полягає у розробленні нових і удосконаленні чинних законодавчих та інших нормативно-правових актів, а також відомчих керівних документів, які регламентують питання організації підготовки ТрО та виконання завдань ТрО.

### **3. Підготовка сил і засобів, які залучаються до ТрО**

23. Підготовка сил і засобів, які залучаються до ТрО, організовується та проводиться з урахуванням безпекового середовища, воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки навколо України, досвіду застосування ЗС України, сил безпеки і сил оборони в антитерористичній операції та операції Об'єднаних сил на Сході України, світового досвіду ведення воєнних (бойових) дій, а також досвіду участі сил оборони в заходах міжнародного військового співробітництва.

Основним завданням підготовки сил і засобів, які залучаються до ТрО, є підтримання їх готовності до виконання завдань за призначенням, набуття і удосконалення необхідних спроможностей та відновлення боєздатності.

24. Підготовка сил і засобів, які залучаються до ТрО, поділяється на окрему та об'єднану.

Окрема підготовка проводиться для набуття силами і засобами, які залучаються до ТрО, самостійних спроможностей (оперативних, бойових, спеціальних) щодо виконання функцій і завдань згідно з призначенням.

В рамках окремої підготовки організовується проведення курсової підготовки персоналу щодо підвищення особистого рівня фахової кваліфікації (професійної компетентності) посадових осіб органів військового управління (органів управління), військових частин (органів, загонів, підрозділів), які залучаються до виконання завдань ТрО, а також міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, до повноважень яких віднесено питання ТрО.

Об'єднана підготовка проводиться для досягнення необхідних об'єднаних спроможностей та підвищення злагодженості ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони в спільних діях з оперативного реагування на воєнні загрози національній безпеці України у ході виконання завдань ТрО. До неї залучаються органи військового управління (органи управління), військові частини (органи, загони, підрозділи) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони.

Організація об'єднаної підготовки сил оборони визначається Головнокомандувачем Збройних Сил України. Детальна інформація щодо порядку організації об'єднаної підготовки, а також ролі органів військового управління ЗС України в плануванні і проведенні цієї підготовки розкрито в Доктрині "Об'єднана підготовка".

### **4. Участь в заходах оперативного обладнання території**

25. Оперативне обладнання території є складовою підготовки території держави до оборони та являє собою комплекс заходів щодо підготовки місцевості та оборонної інфраструктури в межах військово-адміністративних зон (адміністративно-територіальних одиниць), що здійснюється з метою створення для сил безпеки і сил оборони сприятливих умов для своєчасного і прихованого їх висування, розгортання, маневру, виконання завдань під час операцій (бойових дій) і ведення ТрО, підвищення захищеності (живучості) військ (сил)

та об'єктів оборонної інфраструктури, а також ускладнення дій угруповань військ (сил) агресора.

Підготовка місцевості полягає у здійсненні заходів щодо обладнання (створення) елементів місцевості (рельєфу, гідрографії, рослинного покриву тощо) з метою створення необхідних тактичних властивостей місцевості, що сприяють повній реалізації бойових спроможностей військ (сил) під час виконання завдань за призначенням, а також ускладнюють дії агресора.

Підготовка оборонної інфраструктури полягає у здійсненні заходів щодо утримання (ремонт), модернізації (обладнання, удосконалення) або будівництва об'єктів оборонної інфраструктури, необхідних для підготовки військ (сил), забезпечення їх повсякденної діяльності, підвищення захисту (живучості), розгортання, маневру, ведення воєнних (бойових) дій та виконання заходів ТрО.

До складу оборонної інфраструктури входять: об'єкти військової інфраструктури; об'єкти інфраструктури подвійного призначення; об'єкти інфраструктури забезпечення функціонування оборонно-промислового комплексу держави, утримання мобілізаційних потужностей національної економіки України та зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву.

В рамках оперативного обладнання території держави здійснюються заходи в інтересах ТрО щодо:

підготовки до охорони важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України та інших об'єктів, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

використання місцевості в інтересах виконання завдань ТрО.

Основи підготовки території держави до оборони визначено у Положенні про підготовку території держави до оборони, яке затверджується Кабінетом Міністрів України. Порядок та особливості щодо організації планування та підготовки оперативного обладнання території в інтересах застосування ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони та виконання завдань ТрО деталізовано в Наставі з оперативного обладнання території.



### III. ОСНОВИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

#### 1. Основи розгортання територіальної оборони

26. Розгортання ТрО на всій території України або в окремих її місцевостях здійснюється з урахуванням розвитку суспільно-політичної обстановки у військово-сухопутних зонах та зонах (районах) ТрО або воєнно-політичної обстановки навколо України та включає комплекс узгоджених за метою, завданнями, місцем і часом практичних заходів, що здійснюються для своєчасного реагування та вжиття необхідних заходів щодо захисту незалежності і територіальної цілісності України та усунення загроз національній безпеці України у воєнній сфері.

Підставою для розгортання ТрО є рішення Ради національної безпеки і оборони України про введення в дію Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях, яке введене в дію указом Президента України.

27. Рішення про введення в дію Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях приймається Радою національної безпеки і оборони України за поданням Головнокомандувача ЗС України, у якому зазначаються:

обґрунтування необхідності введення в дію Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях;

межі території, на якій вводиться Зведений план ТрО України або плани ТрО в окремих її місцевостях, час введення і строк, на який вони вводяться;

завдання органів управління ТрО, органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо запровадження і здійснення заходів, передбачених Зведеним планом ТрО України або планами ТрО в окремих її місцевостях;

обмеження щодо введення в дію окремих складових Зведеного плану ТрО України або планів ТрО за умов відсутності правового режиму воєнного стану;

інші питання, що впливають із Закону України “Про основи національного спротиву”.

28. Розгортання ТрО включає такі основні заходи:

приведення системи управління ТрО в готовність до управління силами і засобами в ході виконання завдань ТрО, у тому числі переведення органів управління ТрО на посилений або бойовий режим роботи з зайняттям визначених для них пунктів управління та нарощування комунікаційних та інформаційних систем, що задіяні в управлінні ТрО;

уточнення за необхідності планувальних документів ТрО або розроблення нових з урахуванням змін воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки;

приведення у готовність до виконання завдань за призначенням сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО;

завершення підготовки визначених важливих об’єктів і комунікацій до охорони та прийняття їх під охорону військовими частинами (загонами, органами, підрозділами);

здійснення заходів контролю готовності до виконання завдань ТрО.

Особливості організації розгортання ТрО, як складової стратегічного розгортання, детально розкрито в Доктрині з розгортання та перегруповання військ (сил).

Виконання заходів щодо приведення в готовність до виконання завдань за призначенням сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється відповідно до відомчих керівних (доктринальних) документів ЗС України, інших складових сил безпеки і оборони та мобілізаційних планів органів державної влади.

## **2. Основи виконання завдань територіальної оборони**

29. Відповідно до Рішення Ради національної безпеки і оборони України про введення в дію Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях, затвердженого Указом Президента України, видається наказ Головнокомандувача ЗС України про введення в дію Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях (планів участі у ТрО як складових Зведеного плану ТрО України).

Із уведенням у дію Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях (планів участі у ТрО як складових Зведеного плану ТрО України) органи управління ТрО організовують:

проведення збору, аналізу та оцінки даних обстановки, які впливають на виконання завдань ТрО, силами та засобами, які залучаються до їх виконання;

завершення заходів щодо приведення (переведення на посиленій та/або бойовий режим роботи (посилений варіант службової діяльності) органів військового управління (органів управління), військових частин, (органів, загонів, підрозділів) у готовність до виконання завдань за призначенням (здійснюють заходи з їх розгортання, відмобілізування і проведення бойового злагодження та/або переведення на штати воєнного часу);

виконання визначених планами ТрО (планами участі у ТрО) завдань ТрО наявними силами і засобами та безперервне управління ними;

завершення заходів підготовки ТрО, передбачених в мирний час та в особливий період у разі його настання, у тому числі у воєнний час;

застосування (використання) сил та засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО з урахуванням додаткового приведення у готовність до виконання завдань за призначенням військових частин (органів, загонів, підрозділів);

забезпечення взаємодії між органами управління ТрО, силами і засобами, які залучаються до виконання завдань ТрО, оперативно-рятувальною службою цивільного захисту;

підтримання (відновлення) боєздатності чи здатності до застосування (використання) сил та засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, та відповідне їх забезпечення;

здійснення контролю за виконанням завдань ТрО.

30. Виконання завдань ТрО здійснюється поза межами зон ведення воєнних (бойових) дій. До виконання завдань ТрО, в межах повноважень, залучаються:

від ЗС України: військові частини (підрозділи) Сил ТрО ЗС України; військові частини (підрозділи охорони, у тому числі баз, арсеналів, складів та інших військових об'єктів), установи та вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти видів та окремих родів військ (сил) ЗС України; військові частини (підрозділи), вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, установи та організації, що не належать до видів та окремих родів військ (сил) ЗС України; органи управління та підрозділи Військової служби правопорядку у ЗС України (Військової поліції після її створення);

від НГУ: з'єднання, військові частини (підрозділи) оперативного призначення та охорони громадського порядку; загони (підрозділи) спеціального призначення; військові частини (підрозділи) для конвоювання, екстрадиції та охорони підсудних; військові частини (підрозділи) для охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні; військові частини (підрозділи) для охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів; авіаційні військові частини НГУ, резерви від навчальних закладів (центрів);

від ДПСУ: сили та засоби територіальних та розвідувального органу Адміністрації ДПСУ; органів охорони державного кордону, резервів від навчальних закладів (центрів), підрозділів спеціального призначення та органів забезпечення;

від НПУ: головні управління НПУ в АР Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві, а також структурні підрозділи апарату НПУ та визначені сили і засоби територіальних (відокремлених) підрозділів міжрегіональних територіальних органів НПУ;

від ДССТ: військові частини (підрозділи) охорони;

від СБУ: Центральне управління, регіональні органи та органи (підрозділи) військової контррозвідки;

від ДССЗІУ: Адміністрація ДССЗІУ та її територіальні органи, територіальні підрозділи;

від УДОУ: структурні підрозділи охорони та забезпечення;

від ДКВСУ: територіальні органи управління та воєнізовані формування (підрозділи) охорони установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, які перебувають в сфері управління;

від СлСОУ: структурні підрозділи охорони та забезпечення.

від Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних (районних), Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій (відповідних військово-цивільних або військових адміністрацій у разі їх утворення): структурні підрозділи апарату такої адміністрації або визначені посадові особи у складі штабів зон (районів) ТрО.

До виконання завдань ТрО та здійснення заходів підтримки і забезпечення ТрО за рішенням Головнокомандувача ЗС України можуть залучатися інші сили і засоби ЗС України, які не передбачено планувальними документами ТрО.

Склад сил і засобів сил безпеки та сил оборони, що залучаються до ТрО, визначається Головнокомандувачем ЗС України за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.



До виконання завдань ТрО залучаються добровольчі формування територіальних громад у порядку визначеному законодавством України.

31.3 метою нарощування сил і засобів для стабілізації обстановки, а також у випадку визначення відповідної зони ТрО районом ведення воєнних (бойових) дій, за рішенням Головнокомандувача ЗС України:

військові частини Сил ТрО ЗС України можуть залучатися до виконання завдань ТрО поза межами своєї зони ТрО або включатися до складу угруповання військ (сил), угруповання об'єднаних сил та передаватися в підпорядкування командувачу (командиру) такого угруповання;

сили і засоби інших складових сил безпеки та сил оборони, які залучалися до виконання завдань ТрО можуть передаватися в підпорядкування командувачу (командиру) угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил.

Силам і засобам, які передані в підпорядкування командувачу (командиру) угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, визначаються бойові (спеціальні, оперативно-службові) завдання відповідно до їх призначення, структури та спроможностей.

Сили і засоби складових сил безпеки та сил оборони, які не передані в підпорядкування командувачу (командиру) угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, залучаються до виконання завдань за призначенням в інтересах цих угруповань за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.

## 32. Припинення та скасування дії планів ТрО

Дія Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях припиняється після закінчення строку, на який їх було введено.

До закінчення строку, на який було введено Зведений план ТрО України або плани ТрО в окремих її місцевостях (планів участі у ТрО як складових Зведеного плану ТрО України), за умови усунення загроз національній безпеці України у воєнній сфері, стабілізації обстановки Рада національної безпеки і оборони України приймає рішення про скасування дії відповідних планів ТрО.

Дія планів ТрО також скасовується в межах окремих місцевостей у разі розгортання в межах таких місцевостей угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройній агресії проти України.

Рішення Ради національної безпеки і оборони України про скасування дії Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях вводиться в дію указом Президента України, який підлягає негайному оголошенню через засоби масової інформації або оприлюдненню іншим способом.

На виконання такого рішення Генеральним штабом ЗС України готується та видається наказ Головнокомандувача ЗС України про скасування дії Зведеного плану ТрО України або планів ТрО в окремих її місцевостях (планів участі у ТрО як складових Зведеного плану ТрО України).

## **IV. ОСНОВИ КЕРІВНИЦТВА ТА ВЗАЄМОДІЇ СИЛ І ЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ**

### **1. Основи керівництва ТрО**

33. Загальне керівництво ТрО як складовою національного спротиву здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач ЗС України через Міністра оборони України. Президент України як Верховний Головнокомандувач ЗС України видає накази і директиви з питань оборони.

Безпосереднє керівництво ТрО здійснює:

на всій території України – Головнокомандувач ЗС України через Командувача Сил ТрО ЗС України;

у межах військово-сухопутної зони – керівник регіонального органу військового управління Сил ТрО ЗС України через регіональний орган військового управління Сил ТрО ЗС України;

у межах зони (району) ТрО – керівник зони (району) ТрО через штаб зони (району) ТрО.

34. Генеральний штаб ЗС України надає підтримку Головнокомандувачу ЗС України та забезпечує реалізацію його повноважень щодо безпосереднього керівництва ТрО.

Командування Сил ТрО ЗС України надає підтримку командувачу Сил ТрО ЗС України та забезпечує реалізацію його повноважень щодо організації ТрО та безпосереднього керівництва ТрО.

Регіональний орган військового управління Сил ТрО ЗС України надає підтримку керівнику регіонального органу військового управління Сил ТрО ЗС України та забезпечує реалізацію його повноважень щодо організації ТрО та безпосереднього керівництва ТрО у відповідній військово-сухопутній зоні відповідальності.

Штаб зони (району) ТрО надає підтримку керівнику зони (району) ТрО та забезпечує реалізацію його повноважень щодо організації ТрО та безпосереднього керівництва ТрО у відповідній зоні (районі) ТрО.

35. Керівництво ТрО здійснюється з визначених Головнокомандувачем ЗС України стаціонарних і допоміжних (рухомих) пунктів управління органів військового управління (органів управління) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних (районних), Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (відповідної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення).

### **2. Основи взаємодії сил і засобів, які залучаються до ТрО**

36. Взаємодія між органами управління ТрО, силами і засобами, які залучаються до виконання завдань ТрО, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними (районними), Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями (відповідними військово-цивільними або військовими адміністраціями у разі їх утворення), органами місцевого

самоврядування під час підготовки ТрО та в інтересах виконання завдань ТрО організовується завчасно та підтримується постійно в мирний час та в разі настання особливого періоду, у тому числі під час дії воєнного часу:

Командуванням Сил ТрО ЗС України – у межах території держави між органами військового управління (органами управління) ЗС України, інших складових сил безпеки та сил оборони, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади;

регіональним органом військового управління Сил ТрО ЗС України – у межах військово-сухопутної зони відповідальності між Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями (відповідними військово-цивільними або військовими адміністраціями у разі їх утворення), регіональними (міжрегіональними, територіальними) органами управління інших сил безпеки та сил оборони;

штабом зони ТрО – між регіональними (міжрегіональними, територіальними) органами управління інших сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань ТрО у цій зоні ТрО, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною (районними), Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями (відповідними військово-цивільними або військовими адміністраціями у разі їх утворення), штабами районів ТрО цієї зони ТрО, а також штабами сусідніх зон ТрО, з якими територіально межує;

штабом району ТрО – між силами та засобами, які залучаються до виконання завдань ТрО у цьому районі ТрО, районною державною адміністрацією (військово-цивільною або військовою адміністрацією у разі її утворення), органами місцевого самоврядування, штабами сусідніх районів ТрО, з якими територіально межує.

37. Взаємодія у ході підготовки ТрО здійснюється щодо планування ТрО, розвитку ТрО та забезпечення її функціонування, підготовки сил і засобів, які залучаються до ТрО, участі в заходах щодо оперативного обладнання території.

38. Взаємодія у ході ведення ТрО організовується по завданням ТрО, місцями, термінами та порядком їх виконання.

39. На підставі отриманих наказів, директив (розпоряджень) з ТрО органів управління, що організовують взаємодію та зазначені у цьому розділі, питання взаємодії органами управління ТрО, силами і засобами, які залучаються до виконання завдань ТрО детально опрацьовуються та відображаються у планувальних документах ТрО.

Порядок взаємодії уточнюються із початком виконання завдань ТрО у строки, визначені Головнокомандувачем ЗС України. У разі порушення взаємодії органами управління, що організовують взаємодію, вживаються невідкладні заходи щодо її відновлення.

Порядок роботи посадових осіб, які реалізують повноваження щодо керівництва ТрО, органів управління ТрО щодо організації взаємодії детально викладено у Настанові ТрО України.



## **V. ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ І ЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ**

40. Забезпечення сил та засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, виконання завдань ТрО базується на своєчасно створених та належним чином забезпечених і підготовлених системах забезпечення ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони.

Забезпечення сил та засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, організовується та здійснюється на основі загальних принципів забезпечення підготовки і ведення операцій, бойових (спеціальних) дій, а також з урахуванням особливостей участі у виконанні завдань ТрО військових частин (органів, загонів, підрозділів) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони.

За характером завдань (заходів) забезпечення сил та засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, поділяється на розвідувальне, логістичне, медичне, морально-психологічне забезпечення та підтримку військових частин (органів, загонів, підрозділів) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони.

### **1. Розвідувальне забезпечення**

41. Розвідувальне забезпечення здійснюється з метою своєчасного надання розвідувальної інформації та розвідувальних оцінок органам управління ТрО для забезпечення ситуаційної обізнаності посадових осіб, які реалізують повноваження щодо керівництва ТрО, стосовно обстановки (противника) та виконання визначених завдань ТрО. При організації і виконанні завдань ТрО посадові особи, які реалізують повноваження щодо керівництва ТрО, особисто визначають важливі елементи розвідувальної інформації, зосереджуючи зусилля розвідки на конкретних об'єктах та діях противника.

Органи управління розвідки, військові частини і підрозділи розвідки, органи розвідки видів, родів військ (сил) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони завдяки взаємодії та інтеграції своїх спроможностей у єдину систему забезпечують своєчасне надання розвідувальної інформації до органів управління ТрО.

Детальну інформацію щодо сутності та змісту розвідувального забезпечення органів управління ТрО та сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, розкрито в Настанові ТрО України.

### **2. Логістичне забезпечення**

42. Логістичне забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється для задоволення потреб в матеріальних засобах, інфраструктурі логістичного забезпечення, усіх видах перевезень, наданні послуг та виконанні робіт необхідних для їх підготовки до виконання завдань за призначенням та виконання завдань ТрО.

Логістичне забезпечення дозволяє досягти та підтримувати необхідні спроможності сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснити накопичення і безпечно утримання запасів матеріально-технічних засобів для підготовки до виконання завдань за призначенням та виконання ними

завдань ТрО, забезпечити створення їм сприятливих умов для виконання ними завдань з оборони держави.

Під час виконання завдань ТрО логістичне забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється у відомчих системах забезпечення ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони.

При виконанні завдань ТрО силами і засобами інших складових сил безпеки і сил оборони на значному віддаленні від власних пунктів постійної дислокації та відомчих довольчих органів логістичне забезпечення здійснюється за територіальним принципом шляхом прикріплення їх до складів, баз, арсеналів, центрів забезпечення ЗС України з подальшим взаєморозрахунком за отримані матеріальні засоби (послуги).

Основи функціонування системи логістичного забезпечення ЗС України, інших складових сил оборони під час спільного виконання завдань з оборони держави розкрито у Доктрині “Об’єднана логістика”. Особливості організації логістичного забезпечення під час виконання завдань ТрО деталізовано у Настанові ТрО України.

### **3. Медичне забезпечення**

43. Медичне забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється для збереження та зміцнення здоров’я особового складу, запобігання виникненню і розповсюдженню хвороб, надання медичної допомоги військовослужбовцям та цивільному персоналу, лікування і відновлення їх працездатності та боєздатності (реабілітації) після поранень, уражень, захворювань і травм. Воно включає організаційні, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні), санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи, медичну розвідку, заходи медичного захисту особового складу від впливу вражаючих факторів радіаційного, хімічного та біологічного походження, медичне постачання.

Порядок надання медичної допомоги у закладах хорони здоров’я в системі Міністерства оборони України військовослужбовцям інших складових сил безпеки і сил оборони здійснюється у порядку визначеному Кабінетом Міністрів України.

Медичне забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється в єдиному медичному просторі держави за територіальним принципом. Інтеграція системи медичного забезпечення військ (сил) в єдиний медичний простір України передбачає функціональне поєднання сил і засобів Медичних сил ЗС України, військово-медичних служб інших складових сил безпеки і сил оборони та цивільної системи охорони здоров’я з метою максимальної реалізації їхніх спроможностей щодо ефективного медичного забезпечення дій військ (сил) із збереженням організаційної самостійності військово-медичних (медичних) служб ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони.

Основи функціонування системи медичного забезпечення ЗС України розкрито у Доктрині “Медичні сили ЗС України”. Особливості організації медичного забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, деталізовано у Настанові ТрО України.

#### **4. Морально-психологічне забезпечення**

44. Морально-психологічне забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється для формування, підтримання та відновлення необхідного рівня сформованості морально-психологічного стану особового складу ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони як під час їх підготовки, так і в ході виконання завдань ТрО.

Закономірності побудови та функції системи морально-психологічного забезпечення визначаються воєнною політикою держави, станом ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони, принципами їх будівництва та застосування (виконання завдань за призначенням у ході ведення ТрО), тактикою дій військових частин (органів, загонів, підрозділів), мають забезпечити такий морально-психологічний стан особового складу ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони, який буде сприяти виконанню ними завдань ТрО.

Основи морально-психологічного забезпечення розкрито у Доктрині “Морально-психологічне забезпечення військ (сил) в об’єднаних операціях”. Особливості організації морально-психологічного забезпечення сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, деталізовано у Настанові ТрО України.

#### **5. Підтримка сил і засобів, які залучаються до ТрО**

45. Підтримка сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється для створення сприятливих умов під час їх підготовки, виконання завдань ТрО та підвищення живучості, а також зниження ефективності застосування військ і зброї противника.

Підтримка сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, дозволяє досягти визначених спроможностей, забезпечити їх своєчасне приведення у готовність до виконання завдань за призначенням та збереження боєздатності військових частин (органів, загонів, підрозділів) ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони і створення відповідних умов для виконання ними завдань ТрО.

У ході виконання завдань ТрО, підтримка сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, здійснюється в єдиній системі підтримки, яка включає в себе структурні підрозділи підтримки органів військового управління ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони та підпорядковані військові частини (підрозділи) підтримки.

Основи щодо змісту заходів та складових підтримки сил оборони розкрито у Доктрині “Командування Сил підтримки ЗС України”. Особливості організації підтримки сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, деталізовано у Настанові ТрО України.



## VI. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ

46. Стратегічні комунікації у ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони є інструментом формування та створення сприятливого інформаційного середовища для розуміння і підтримки українським суспільством та міжнародною спільнотою їх діяльності з оборони держави, а також умов для виконання ними завдань ТрО.

Стратегічні комунікації реалізуються через публічну дипломатію, зв'язки з громадськістю, військові зв'язки, інформаційні та психологічні операції, інших інформаційних заходів забезпечення національної безпеки та оборони.

Основи щодо сутності, змісту та реалізації заходів стратегічних комунікацій розкрито у Доктрині зі стратегічних комунікацій. Особливості організації стратегічних комунікацій в інтересах сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, деталізовано у Настанові ТрО України.

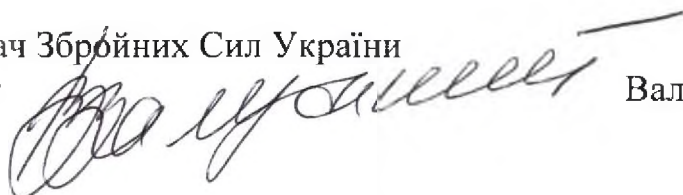
## VII. ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

47. В сучасних умовах зростає вплив цивільного середовища на застосування ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони, які виконуватимуть завдання ТрО переважно на урбанізованій, розвиненій у промисловому та інфраструктурному відношенні території. При цьому органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадяни, громадські об'єднання, населення можуть сприяти (підтримувати), або не сприяти (здійснювати супротив) їх діям. Крім того, в ході застосування ЗС України, інших складових сил безпеки і сил оборони використовуються спроможності місцевих організацій, підприємств, об'єктів інфраструктури тощо.

Основними напрямками ЦВС є: оцінювання стану цивільного середовища, прогнозування можливих варіантів його розвитку під час підготовки та виконання завдань ТрО, визначення його впливу на них; організація та підтримання цивільно-військової взаємодії; організація (координація), планування та проведення (підтримка) заходів, спрямованих на сприяння відновлення спроможностей органів державної влади, місцевого самоврядування виконувати свої повноваження; координація заходів щодо захисту цивільного населення під час застосування сил безпеки і сил оборони; участь у реалізації заходів стратегічних комунікацій.

Основи щодо сутності та змісту заходів з ЦВС розкрито в Доктрині "Цивільно-військове співробітництво". Особливості організації ЦВС в інтересах сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, деталізовано у Настанові ТрО України.

Головнокомандувач Збройних Сил України  
генерал-лейтенант



Валерій ЗАЛУЖНИЙ

**СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)**

1. Конституція України.
2. Закон України “Про національну безпеку України”.
3. Закон України “Про оборону України”.
4. Закон України “Про основні національного спротиву”.
5. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”.
6. Закон України “Про Збройні Сили України”.
7. Закон України “Про Раду національної безпеки і оборони України”.
8. Закон України “Про Кабінет Міністрів України”.
9. Закон України “Про центральні органи виконавчої влади”.
10. Закон України “Про місцеві державні адміністрації”.
11. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”.
12. Закон України “Про Національну гвардію України”.
13. Закон України “Про Національну поліцію України”.
14. Закон України “Про Державну прикордонну службу України”.
15. Закон України “Про Державну службу спеціального транспорту”.
16. Закон України “Про судоустрій і статус суддів”.
17. Закон України “Про Службу безпеки України”.
18. Закон України “Про Службу безпеки України”.
19. Закон України “Про Державну службу спеціального зв’язку та захисту інформації України”.
20. Закон України “Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України”.
21. Закон України “Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб”.
22. Бюджетний кодекс України.
23. Кодекс цивільного захисту України.
24. Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 “Про Стратегію національної безпеки України”.
25. Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25.03.2021 “Про Стратегію воєнної безпеки України”.
26. Указ Президента України від 17.09.2021 № 473/2021 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20.08.2021 “Про Стратегічний оборонний бюлетень України”.





